

ut omni satisfaciat sapienti, et, quod summum est, sibi. Atque hoc etiam non parum ad praxin verae pietatis facit: neque enim sufficit, ita nos Deo submissos esse, uti etiam tyranno obediremus; nec tantum timendus est ille ob magnitudinem, sed etiam amandus ob bonitatem: quae non magis a scriptura sacra, quam a recta ratione precipiuntur. Atque huc ducunt meliora universalis iuris prudentiae principia, quae etiam cum sana theologia conspirant, et ad veram virtutem excitant. Tantumque abest, ut, qui non spe aut metu a superiore, sed propensione animi recte agit, iuste non agat, ut ipse potissimum iuste agat, quadam divina iustitiae humana imitatione. Nam qui amore Dei aut proximi benefacit, in ipso recte facto inuenit voluptatem, (ea enim amoris natura est) neque alio stimulo indiget, aut iussu superioris opus habet: ac de tali dictum est, legem iusto positam non esse. Usque adeo abhorret a ratione, solam legem aut coactionem iustum facere: tamen si fatendum sit, eos quorum animus eo perfectionis non deuenit, non nisi spe metuque obligari; et in divina maxime vindicta expectatione, quam nec morte effugere detur, necessitatem plenam et in omnes valituram seruandi iuris et aequi posse inueniri.

Ex his intelligi datur, quantum inuentutis, immo rei publicae interfit, meliora scientiae iuris principia constitui. Neque recte d. c. 2. §. 4. dicitur, superiorem non agnoscenti neminem necessitatem iniicere posse: quasi non quaedam ipsa exigat natura rerum, curaque propriae felicitatis et salutis; et multa nobis imperat ipsa ratio, ut natura melioris ductum sequamur, ne nobis vel malum adcersamus, vel bonum intercipiamus. Hoc rationis praeceptum omne, quum simul alios spectat, quorum id refert, ad iustitiam pertinet. Et vero licet quidam officium latius accipiant, de omni scilicet virtutis actu, etiam quum aliorum nihil interest, aut an eorum interfit, non consideratur; quo sensu dici potest ad nostram quoque officium pertinere fortitudinem et temperantiam; verbi gratia, ut valetudinem curemus, quum culpentur merito, qui non faciunt: non aspernor tamen usum auctoris nostri, qui officium ad ea restringit, quae a iure desiderantur. Sed eius rei rationem habeo parum auctori agnitam: quoniam nempe in generali societate sub rectore Deo, omnis virtus, ut iam plus semel diximus, iustitiae universalis obligationibus continetur, neque actus tantum externi, sed etiam omnes adfectus nostri certissima iuris regula diriguntur; et digne de iure philosophanti non tantum humanae tranquillitatis, sed etiam divinae amicitiae ratio habetur, cuius possessio nobis duraturam felicitatem spondet. Non nobis tantum nati sumus, sed partem nostri sibi alii vindicant, Deus totum. Nec video, quomodo auctor, quamuis acutus, a contradictione facile excusari possit, quum omnem iuris obligationem a superioris decreto derinat, (quemadmodum locis eius citatis ostendimus) et tamen